

Luka 7, 1-10

Propovijed “Evandjelje po Luki”

napisao Danijel Dragaš 19.5.23.

1. Zbog boljeg uvida u događaj koji se nalazi ispred nas, pročitati ćemo o samom događaju u (Luki), ali i onaj koji se nalazi u (Mateju). Vjerujem da se radi o istom događaju, i zbog toga možemo usporedbom zapisa različitih autora dobiti jasniju sliku kako je sve to izgledalo, i onda nakon toga izvući ono šta je važno za nas.

Pročitati tekst iz Biblije (Luka 7, 1-10), i (Matej 8, 5-13)

2. (Luka 7, 1-3) Nakon svog Govora na Gori Isus se vraća u Kafarnaum. Predložio sam da je Isus imao svoju kuću tamo, znači Kafarnaum je bio sjedište Isusove službe....i nakon svoje terenske službe – gdje god je ona bila - Isus je imao običaj vratiti se u svoje sjedište, to jest Kafarnaum. U ovom događaju gdje se Isus vratio nakon što je dao svoj Govor na Gori, neki stotnik je zbog svog bolesnog sluga - koji mu bijaše jako drag – odlučio zamoliti Isusa da mu izliječi slugu. A kako je to učinio? Poslao je židovske starješine u namjeri da zamole Isusa da izliječi njegovog slugu.

2.1. Ok, idemo polako, tko je stotnik? Biblijski učitelji su kroz povijest predložili da se ovdje radi o stotniku koji služi u vojnim snagama kralja Heroda Antipa¹. Vrlo vjerojatno je Herod po primjeru rimskih vojnih snaga, složio svoju vojsku, a tako im dao i iste nazive, u ovom slučaju stotnik (centurion). Stotnik je imao ispod sebe oko sto vojnika, vjerojatno zato titula: stotnik.

2.2. Ok, vidimo po daljnjem tekstu da su židovske starješine rekli Isusu; „Zaslužuje da mu to učiniš, jer voli naš narod.“ Po tome možemo pretpostaviti da je ovaj stotnik bio poganin. Podsjetimo se, u ono vrijeme je vladala univerzalna religija koja se zvala „politeizam“, to jest „mnogoboštvo“, to je bila religija prepuna misticizma, iracionalnih stavova, vračarija, besmislenih obreda, itd. Možda, u očima ovog stotnika, tokom provođenja sve više vremena u židovskoj kulturi, gdje uvidio da njihova teološka uvjerenja; tko Bog je, zašto je stvorena ova realnost, kako izgledaju obećanja Božja, šta on traži od jednog ljudskog bića...i sve ostalo šta je bilo zapisano u Tori - možda se stotnik počeo zaljubljuvati u Mojsijev Moralni Zakon. Možda je stotnik vidio da je vjera judaizma daleko racionalnija, normalnija...smislenija nego išta šta je bio u prošlosti poučavan. Možda se srce tog stotnika počelo okretati prema pravome i jedinome Bogu koji do ljudskih srca dolazi kroz razum, razum koji shvaća da Bog traži od pojedinca da promovira njegovu pravednost koja je DOBRA, za razliku od ljudskih besmislenih i nerazumnih vjerovanja koja čovjeka drže u ropstvu tame.

2.3. Ok, idemo dalje, u (Mateju) imamo događaj gdje sam stotnik moli Isusa da mu izliječi slugu, dok u (Luki) imamo zapis da je stotnik poslao židovske starješine da zamole Isusa u njegovo ime da izliječi bolesnog slugu. Vjerujem da se ovdje radi o jednostavnom objašnjenju, (Matej) nije smatrao važnim tko je osobno licem u lice zamolio Isusa, radije, fokus od (Mateja) je; da je molba došla od stotnika, to jest poganina. I zato je napisao da je stotnik taj koji ga moli. S druge strane (Luka) kao povjesničar koristeći (Matejev) zapis, odlučuje detaljnije opisati događaj, i stavlja u zapis da su židovske starješine posrednici koji mole u ime stotnika. Ali na kraju kada podvučemo crtu, stotnik je taj koji moli Isusa.

2.4. Tko su starješine? Starješine su bili članovi židovske zajednice, to su bili poštteni, mudri, i cijenjeni ljudi u krugovima svoga mjesta, Do svoje titule su došli svojim osobnim ulaganjem gdje su se zauzimali za zajednicu da idu Božjim pravednim putem u svom životu. Na razno razne načine su bili svjetlost svome mjestu kojim putem treba ići svaki član njihove zajednice. Ako naprimjer sinagoga nije imala rabbia (učitelja) da vodi narod u Božju riječ, onda bi tu ulogu preuzeo jedan od starješina mjesta.

2.5. Dobro, sada kada malo znamo o ljudima koji su direktno povezani s ovim događajem idemo u tekst. Vidimo da je stotnik volio svoga slugu. Pitanje izranja; da li je bio običaj da stotnik koji ima otprilike sto vojnika ispod sebe, koji ima autoritet samog kralja...ljubi na osoban način slugu koji je imao ulogu služiti tom stotniku? Mislim da nije. Idemo dalje, da li bi bilo koji stotnik poslao židovske starješine da u njegovo ime zamole drugog Židova (Isusa) da izliječi njegovog slugu? Ne vjerujem, ponos i uzdizanje samog sebe je uvijek problem u takvim situacijama, sjetimo se, pogani su mrzili Židove isto kao što su Židovi mrzili pogane. Možda bi jedan od stotnika učinio to za svoje dijete, ali za slugu, ne vjerujem da bi svaki to učinio. Prije bi koristio svoj autoritet i pokušao natjerati Isusa da to učini. Ali, ovaj stotnik čini suprotno svim očekivanjima one kulture tada. On šalje svoje prijatelje Židove koje ljubi isto kao što ljubi i svoga slugu, on je kroz vrijeme svojim plodovima stekao poštovanje i naklonost židovskog naroda, a tako i svojih ukućana koji su živjeli s njim na njegovom imanju.

2.6. Slanje židovskih starješina ka Isusu umjesto da ode sam, me podsjeća na neki način kada je Jakov u Starom Zavjetu slao ispred sebe slugu s darovima u namjeri da omekša srce svoga brata Ezava prije nego mu on sam dođe u susret.

1. Herod Antipa, je sin Heroda Velikog i Maltake. Vladao je poslije smrti svoga oca od 4. pr. Kr. sve do 39. poslije Krista, četvrtinom očevog carstva. Evangelje po Luki 3:1 i 9:7 pravilno ga navodi kao tetarha. U Novom zavjetu napisano je da se Herod Antipa oženio Herodijadom, suprugom svoga polubrata Heroda Filipa, što je žestoko osudio Ivan Krstitelj koji zbog toga biva pogubljen.

Jakov je bio mudar u svome pothvatu, i bio je s razlogom, naime on je ukrao blagoslov svome bratu, i njegov brat Ezav se ljutio na mlađeg brata zbog toga. Godinama kasnije, kada je Jakov odlučio se vratiti u zemlju svojih otaca, poslao je svoje slugu sa velikim i skupocjenim darovima svome bratu u namjeri da mu brat oprost i dozvoli da se vrati doma. Priča je hvala Bogu završila dobro, brat Ezav je zaželio dobrodošlicu Jakovu i cijeloj njegovoj obitelji skupa sa slugama Jakovljevim. Preporučujem vam da pročitate tu priču, ona se nalazi u (Knjizi Izlaska 32, 33). E sad, zašto povezujem to s događajem u (Luki)? Vjerujem da je stotnik svojim postupkom htio omekšati srce Isusovo, on ne zna Isusa osobno, ali zna da je Isus Židov, on zna da pogani i Židovi nisu u dobrim odnosima, možda misli da Isus neće to učiniti ako ga jedan poganin zamoli, ali, ako pošalje židovske starješine, možda, možda će Isus onda htjeti izliječiti njegovog slugu. Kakva mudrost i čin poniznosti proizlazi iz odluke tog stotnika dragi moji. Ovaj stotnik je odlučio sebe staviti na stranu, odlučio je odbaciti sve alate koje ga je njegova kultura učila godinama da koristi, i to ne zbog sebe nakraju, nego zbog svog slugu. Drugim riječima, baš kao i Jakov, on je to odlučio učiniti na Božji način. Osobno vjerujem da imamo posla sa jako mudrim čovjekom u ovoj priči.

3. (Luka 7, 4-7) „*Voli naš narod i sam nam je sinagogu izgradio*“. Ono moje „Možda“ na početku propovijedi se sada pretvara u „Sigurno“. Ovo šta je stotnik učinio za židovski narod dokazuje da je Jahve počeo osvajati srce i um tog čovjeka. Da li je doslovno svojim rukama stotnik izgradio sinagogu, ili je stotnik financirao izgradnju te sinagoge? Ne znam. Stotnik titula vam nije donosila veliki profit u džep, tako da, ili je stotnik sa strane imao unosan posao, ili je stotnik doslovno pomagao vlastitim rukama izgraditi sinagogu, kako god bilo, njegovi plodovi pokazuju ponizno i mudro srce.

3.1. „*Tada Isus pođe s njima*“. Nakon svega šta je Isus čuo, on odlučuje ići k tom stotniku i ispuniti mu molbu. I dok se Isus približavao kući od stotnika, on mu pošalje svoje prijatelje sa još jednom vijesti; „*Gospodine ne muči se dalje, jer nisam dostojan da uđeš pod moj krov – zato se ne smatrah dostojan da pristupim k tebi – nego zapovijedi riječju, te neka ozdravi sluga moj*“. Pomalo me riječi ovog stotnika podsjećaju na riječi od Ivana Krstitelja kada je u (Evangelju po Ivanu 1, 27) rekao; „*Onaj koji dolazi poslije mene, komu ja nisam dostojan odriješiti sveze na obući*“. I Ivan Krstitelj, i stotnik pokazuju znakove poštovanja, divljenja, naklonosti, privrženosti prema čovjeku zvan Isus. A zašto? Zato jer znaju tko je on, znaju tko ga je poslao, znaju da je on davno obećani Mesija koji će ispuniti Božja obećanja navedena u Tori (Starom Zavjetu).

Uz to, možda stotnik baš kao apostol Petar prepoznaje da je promašio kao ljudsko biće, i ovom izjavom – nisam dostojan - govori; „*Makni se od mene Isuse, jer ja sam grješnik, nisam dostojan da imaš posla samnom*“. Postoji i treća opcija, naime Židovi su bili učeni od farizeja da nemaju nikakvog posla sa poganima; „*Nemojte se družiti s njima, nemojte se rukovati s njima, nemojte piti iz iste čaše, nemojte ulaziti u kuću od pogana!*“....stotnik znajući to, ne želi dovesti Isusa u neugodnu situaciju, situaciju gdje bi Isus nakon ulaska u kuću od pogana morao ići izvršiti obred očišćenja kojeg su propisali sam autoritet judaizma. Nekako vjerujem da u slučaju stotnika sve opcije imaju ulogu. I pokajanje, i shvaćanje tko je Isus, da je on Mesija, i na kraju stotnik pokazuje poštovanje prema propisima tradicije. On se osjeća ne dostojan jer shvaća da je obećanje dolaska Mesija prvenstveno za Židove obećano. Ako je istina ovo šta sada predlažem...**kakva poniznost dragi moji**, pazite to je stotnik, to nije običan građanin, on već služi kralju, on ima ulogu u kraljevstvu, on razumije iznutra kako jedno kraljevstvo izgleda, ali, on je spreman odbaciti i titulu, i kralja svoga sadašnjeg samo da bi možda, pazite možda...bio baštinik kraljevstva Božjeg kojeg će uspostaviti Mesija koji je odlučio krenuti prema njegovoj kući. Drugim riječima, stotnik je bio spreman ljubiti prvence Božje, i dokazao je to svojim plodovima, izgradio im je sinagogu. E to je milost, to dolazi od Boga, a ne od stotnika.

3.2. S druge strane vidimo da Isus ne mari za pravila tradicije, on je bio spreman ući u kuću od stotnika. A zašto je bio spreman, pa zato jer Isus zna Stari Zavjet, on zna da Moralne Mojsijeve Zapovijedi traže od jednog Židova da promovira Božju svetost, milost, dobrotu, i pravednost prema svakom ljudskom biću, ne samo prema Židovu, to jest njegovom sunarodnjaku u obećanju.

3.3. Pitanje izranja; ako ste kao Židov sprovodili tradiciju farizeja u svom životu, kako ste onda sprovodili Božje Moralne Zapovijedi? Kako možete kao Židov koji se ni u kojem slučaju ne želi naći s poganinom u istoj prostoriji - svjedočiti o Božjoj viziji pravednosti? Nikako, ja vjerujem. Naime ako se trudite pošto poto izbjeći svakog poganina na kojeg naiđete, vaš fokus je služiti tradiciji, i zbog toga vama je doslovno nemoguće bilo doći u priliku da promovirate Božju viziju pravednosti... niste dozvolili da vam se dogodi ta prilika. Moj dragi brat u Kristu je dobro rekao; „*Svaka religija nosi slovo zakona u svome učenju, dok moralnu stranu zakona izbacuje iz svog učenja. I zbog toga se svaka sljedba u prošlosti izolirala od svijeta, na ovaj ili onaj način prestali bi promovirati Božju pravednost*“.

Slažem se s bratom, to isto su činili farizeji, svojim pravilima su odvojili narod od ostalih naroda; „*Nemojte jesti, niti piti, niti ući u kuću od pogana, onda ćete postati nečisti*“. Isus dok je odrastao je u sinagogama slušao to učenje, ali on zna da Moralni Božji Zakon uvijek, baš uvijek nadvladava religijska ljudska pravila, on po onome šta je čuo da dolazi iz usta stotnika shvaća s kim ima posla, Isus je shvaćao da se Govor na Gori baš u ovom trenutku dok on vrši svoju službu - ispunio u životu tog stotnika. I zbog toga, Isus je bio spreman biti nečist u očima tradicije, moralna dobrota koju je poganin stotnik iskazivao prema svome sluzi, a isto tako prema Isusovom narodu su u njemu izazvali radost ja vjerujem. On je znao da ide prema potencijalno izabranom djetetu Božjem. Drugim riječima, Moralne Mojsijeve Zapovijedi su tražile od jednog Židova da ukaže milost svakome ako je u mogućnosti to učiniti, bez obzira da li je on ili ona tvoj prijatelj ili neprijatelj. U ovom slučaju ja vjerujem da je stotnik bio budući prijatelj od Isusa, to jest budući brat u kraljevstvu Božjem.

3.4. I slijedeći stihovi koje stotnik govori Isusu....Isusa iznenađuju do srži njegovog postojanja, stotnik mu govori; „*Jer i ja sam koji sam podložnik, imam pod sobom vojnike te jednom zapovjedim; Idi – i ide, drugome; Dođi – i dođe....*“ Nakon što je stotnik to rekao, čitamo da se Isus zadivio onome što je izašlo iz usta stotnika. Vjerujem da se ovdje Isus divio teološkom znanju i mudrosti koju je stotnik posjedovao. A zašto to vjerujem? Sada ću vam pokušati objasniti zašto: vidimo da stotnik razumije kao funkcionira odnos između Isusa i Boga Oca, on razumije da Isus ne treba biti doslovno fizički prisutan da bi izliječio njegovog slugu. I kada stotnik koristi vojnu terminologiju, on uspoređuje sličnosti između odnosa kakvog on ima sa svojim nadređenima i sa svojim podređenima. Naime dok je kralj Herod zapovjedio da se nešto izvrši, njegovi zapovjednici bi naredbu prenijeli svojim podređenima, i oni bi tu naredbu izvršili.

3.5. Stotnik govori Isusu ovo: „*Ja znam od koga ti dobivaš svoje zapovijedi, ja znam u čije ime ti izvršavaš sve šta trenutno činiš. Ja znam da si ti davno obećani Mesija koji će uspostaviti kraljevstvo Božje na zemlji. Tvoj nadređeni, Bog Otac, Jahve, čudesima koje ti činiš potvrđuje svijetu da ti Isuse imaš autoritet od samog kralja Jahve, vrhovnog vladara cijele realnosti. I kada ti zapovjediš da se dogodi čudo, Bog Otac koji je stvorio realnost na temelju njegovih zakona, koristi te zakone da bi učinio nama na svjedočanstvo, nešto nadnaravno, ali isto tako on potvrđuje tvoj autoritet na zemlji. Drugim riječima, ti Isuse kao Mesija zapovijedaš tim zakonima (podređenima tebi) jer ti je tvoj kralj Jahve dao vlast da možeš to činiti.*

Baš kao i ja koji služim zemaljskom kralju koji mi je dao vlast da u njegovo ime sprovodim njegovu volju, ti isto koji služiš svome Ocu, u njegovo ime, sprovodiš njegovu volju“.

4. (Luka 7, 9-10) Isus je iznenađen stotnikovim zaključcima, baš kao i u primjeru (Matej 16, 13-17) s Petrom - koji je rekao kada ih je pitao Isus; „*Za koga me vi smatrate*“? Petar je odgovorio; „*Ti si Sin Božji*“! I zbog Petrove izjave Isus mu je rekao; „*Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer to ti ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj nebeski*“! - tako i ovdje, Isus zna da je izjava od stotnika došla kroz objavu koju mu je dao njegov Otac nebeski, a ne kroz objavu koju je stotnik tokom života primio unoseći u sebe ljudsku mudrost, to jest tijelo i krv. I kada se Isus okrenuo prema svome narodu; „*Na toliku se vjeru ne namjerih ni u Izraelu*“, on zapravo govori: „*Blago tebi stotniče jer znanje koje si iznio ne dolazi od tebe, to ti je moj Otac nebeski objavio, ti si blagoslovljen, to mi je sada jasno, moj Otac te je izabrao za sebe*“!

I da je istina šta ja ovdje predlažem dokazuje detaljnija izjava samog događaja iz (Luka), a ona se nalazi u (Mateju 8, 10-12). Isus iznenađen izjavom stotnika, govori svome narodu da....kada će Mesija uspostaviti svoje kraljevstvo, za stol Abrahamov, Izakov, i Jakovljev će sjesti oni koji su blagoslovljeni od Jahve, u ovom slučaju Isus govori da će stotnik poganin jednog dana sjesti za stol blagoslova skupa s Isusom, Abrahamom, Izakom, i Jakovom. A onda nastavlja: „*Dok vi, moj narode koji vjerujete da je pasoš (ja sam Židov potomak Abrahama) dovoljan da uđete u kraljevstvo Božje, vi koji ste prvenci, vi koji ste sinovi kraljevstva, zbog svog uvjerenja u koje vas poučava farizejska tradicija, nažalost ići će te u tamu gdje će biti plač i škrgut zuba*“.

4.1. Nakon toga Isus govori stotniku da će mu biti kako je i tražio, Isus izlječuje slugu stotnika i dokazuje....kako stotniku, tako i svome narodu da je vjerovanje stotnika za razliku od njegovog naroda, je blagoslov koji je došao od njegovog Oca, ponovno, **to je milost**, to ne dolazi od nas. Bog može izabrati koga god hoće, kada god hoće, gdje god on hoće. Mi samo, ako smo kao i Isus, ne opterećeni pravilima ljudske tradicije – možemo uživati u iznenađnim situacijama gdje nas Bog blagoslivlja svjedočanstvima drugih ljudi koji su izabrani od strane našeg Boga. Zbog toga, molim vas ovo: nemojte biti škrti, dajte si prostora, pobijedite izoliranost vaše sljedbe, budite otvoreni prema neočekivanom, i ja vjerujem da će vas Bog blagosloviti, osobno znam da mene je, baš kao i svog Sina, Isusa Krista! Isto tako, baš kao šta je i stotnik poštovao tradiciju Židova, mi bi isto trebali poštovati međusobno tradicije koje nas poučavaju naše crkvene sljedbe.

Različiti smo, netko jako voli i slijedi tradiciju svoje crkve dok drugi ne mare baš za nju. Kako god, cijenimo i poštujemo tuđe, ali, kada se pojavi situacija gdje moramo birati između crkvene tradicije i učiniti dobro drugom ljudskom biću, onda moramo odbaciti tradiciju i učiniti šta je dobro u očima našeg Boga.

4.2. Idemo dalje, Isus se nije iznenadio vjeri stotnika samo zbog njegovog intelektualnog razumijevanja tko Bog je, i koju ulogu Isus ima u Božjem planu. Vjerujem da je Isus iznenađen cjelokupnim pristupom stotnika situaciji u kojoj se on trenutno našao. Ljubio je slugu svoga, ponizio se i tražio neprijatelje svoje (Židove) da mu pomognu, način na koji je pristupio Isusu je bio plemenit, blagonaklon, i mudar. Sve je to dalo Isusu na znanje da pred njim stoji čovjek koji iz riznice dobrog srca iznosi dobre plodove. I na kraju je stotnik „zakucao“ (uvjerio) Isusa svojim teološkim znanjem da je blagoslovljen od Boga. Isto tako, primjetimo da Isus nije tražio stotnika da pređe u judaizam, nije tražio od njega da postane Židov koji će u budućnosti učvrstiti svoju vjeru provođenjem Ceremonijanih obreda zapisanih u Mojsijevom Zakonu. U očima Isusa, stotnik je bio čovjek koji je shvaćao ono najbitnije; „*Samo zbog milosti Božje razumijem, dobivam, i shvaćam zašto sam stvoren, i moje srce....i moji plodovi meni samom dokazuju da sam **u zagrljaju milosti Božje***“. Zbog toga promoviram njegovu pravednost a ne svoju, ne želim svoju promovirati jer je ona ljudska, ona je nepravedna.“ I zbog tog razumijevanja kako izgleda Božja milost, uz vjerovanje da je Isus onaj za koga se predstavlja, prihvatanjem duboko u svome srcu da je sve to istina – stotnik se ja vjerujem kvalificirao da sjedi s Isusom i Abrahamom za stolom u kraljevstvu Božjem. Ali, ono što želim reći je ovo, on je mogao i dalje ostati poganin stotnik, Isus je bio ok s tim.

4.3. Kroz ovaj primjer, ponovno vidimo kroz koje leće Isus gleda pojedinca, ne kroz njegovu religijsku opredijeljenost, ne kroz njegovu nacionalnu pripadnost, ne kroz njegov status u društvu, on gleda plodove čovjeka, plodove koji su produkt stotnikove vjere u jedinog i pravog Boga.

4.4. Za kraj, nemojmo vjerovati da je pasoš (pripadnost crkvenoj sljedbi) naša iskaznica s kojom ćemo sigurno ući u kraljevstvo Božje. Nećemo! To su isto vjerovali sinovi kraljevstva (Židovi). I šta im je Isus rekao? Rekao im je da ako to vjeruju, onda će na kraju završiti u tami gdje će biti plač i škrgut zuba. Primjer koji mi moramo slijediti su ljudi poput stotnika, a takvih ljudi ima unutar crkvenih zidina, ali i izvan crkvenih zidina. Budimo otvoreni prema toj istini, baš kao šta je bio i naš Gospodin Isus Krist.